

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії СЕМЕНОВ Антон Олегович, 1979 року народження, громадянин України,

освіта вища: закінчив у 2001 році Харківський інститут бізнесу і менеджменту, за спеціальністю Менеджмент організацій,

аспірант кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця,

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 64.055.074, утворена наказом Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця від «19» січня 2026 року, № 19, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Ірина ЖУРАВЛЬОВА, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри фінансів і кредиту.

Рецензентів –

Вікторія ЛУГОВА, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, доцент кафедри соціальної економіки.

Олена ЛЕБЕДИНСЬКА, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, доцент кафедри соціальної економіки.

Офіційних опонентів –

Степан МЕЛЬНИК, доктор економічних наук, професор, Львівський державний університет внутрішніх справ, заступник декану факультету №2 (з підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності та правоохоронних інформаційних систем) з освітньої та науково-дослідної діяльності.

Святослав КІСЬ, доктор економічних наук, професор, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, директор інституту післядипломної освіти.

на засіданні «27» березня 2026 року прийняла рішення про присудження

ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Антону СЕМЕНОВУ на підставі публічного захисту дисертації «Оцінювання безпеки розвитку людського капіталу» за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Харківському національному економічному університету імені Семена Кузнеця, Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник – Нікіта НАЗАРОВ, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, присвячених узагальненню та розвитку теоретичних положень, розробленню методичних підходів, а також практичних рекомендацій щодо оцінювання безпеки розвитку людського капіталу.

У дисертації проведено аналіз еволюції наукових поглядів на розвиток людського капіталу в економічній теорії; визначено змістовне наповнення поняття «безпека розвитку людського капіталу»; систематизовано методичні підходи до вимірювання безпеки розвитку людського капіталу; проведено аналіз соціально-економічних умов безпечного розвитку людського капіталу в Україні; розроблено методичний підхід до оцінювання безпеки розвитку людського капіталу; обґрунтовано науково-практичні рекомендації безпеки розвитку людського капіталу в умовах соціально-економічних потрясінь; розроблено модель організаційного забезпечення оцінювання безпеки розвитку людського капіталу в Україні, що має істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4,5 наукових публікації щодо дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії:

1. Semenov, A., Nazarov N., Demianenko A., Nazarova G., Bozhydai, I., Demchenko K. Organizational and economic support for the development of social services market in Ukraine. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2023. № 2(49). P. 361–372. (0,95 / 0,16 друк. арк.) (Web of Science Core Collection).

Посилання: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3984>

DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.2.49.2023.3984>

2. Семенов А., Ачкасова О., Полянська А. Проблеми соціальної безпеки молоді в Україні в умовах воєнного стану та шляхи їх подолання. *Економіка та суспільство* (електронне видання). 2023. №56. (фахове видання, Категорія Б)

Посилання:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3018>

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-71>

3. Семенов А.О., Назаров Н. К. Генезис концепцій людського капіталу в економічній теорії. *Бізнес Інформ*. 2024. №2. С. 314–323. (фахове видання, Категорія Б)

Посилання:https://www.business-inform.net/article/?year=2024&abstract=2024_2_0_314_323

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-314-323>

4. Семенов А. О., Дем'яненко А. А. Теоретико-методичні аспекти оцінювання людського капіталу. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. 7 (277). С. 215-222. (фахове видання, Категорія Б)

Посилання:https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/07/7.24._topic_Alina-A.-Demianenko-Anton-O.-Semenov-215-222.pdf

DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-277-215-222>

5. Семенов А., Назаров Н. (2025). Соціально-економічні імперативи державної підтримки безпеки розвитку людського капіталу. *Сталий розвиток економіки*. №2 (53). С. 464-471. (фахове видання, Категорія Б)

URL:<https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-65>

DOI: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1277>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент Степан Іванович МЕЛЬНИК, доктор економічних наук, професор, заступник декану факультету №2 (з підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності та правоохоронних інформаційних систем) з освітньої та науково-дослідної діяльності, Львівський державний університет внутрішніх справ, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Позитивно оцінюючи запропонований автором підхід до ідентифікації інтервальних меж достатності державного фінансування безпеки розвитку людського капіталу (с. 101), варто зазначити, що методика їх визначення потребує більшої формалізації. Інтервали обґрунтовано переважно на основі

узагальнення міжнародного досвіду, однак недостатньо конкретизовано критерії відбору країн-референтів та алгоритм встановлення саме інтервальних меж. Додаткове розкриття розрахункового механізму або статистичне підтвердження запропонованих орієнтирів посилило б їх методичну обґрунтованість.

2. У другому розділі дисертації автором запропоновано методичний підхід до оцінювання безпеки розвитку людського капіталу на основі формування системи показників та їх агрегування за методом ентропії К. Шеннона (с. 106–143), проте відсутня цілісна візуалізація запропонованої процедури у вигляді узагальненої схеми або покрокового алгоритму, що надало б підходу більшої структурної формалізації, спростило б його відтворення іншими дослідниками та підвищило б прикладну зручність використання у практиці управління.

3. Автором сформовано систему показників, що входять до структури Індексу безпеки розвитку людського капіталу (с. 122-123), зокрема запропоновано низку додаткових індикаторів, що розширюють аналітичні можливості оцінювання. Водночас у представлений таблиці показників не конкретизовано джерела статистичної інформації та одиниці виміру окремих індикаторів. Доцільним було б доповнити їх короткою характеристикою (джерело даних, формат подання, спосіб розрахунку), що підвищило б методичну визначеність і відтворюваність запропонованого підходу.

4. У дисертації автор обґрунтовує доцільність цифровізації освіти та впровадження цифрової реабілітації як важливих напрямів підвищення безпеки розвитку людського капіталу, зокрема через аналіз досвіду Ізраїлю (с. 176-180). Водночас доцільним було б більш чітко окреслити механізми адаптації зазначених практик до українських умов. Зокрема, варто було б конкретизувати інституційні, фінансові та нормативно-правові передумови впровадження таких рішень, а також визначити можливі обмеження їх реалізації в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

5. Автор у своєму дослідженні переважно зосередив увагу на внутрішніх механізмах забезпечення безпеки розвитку людського капіталу (с. 171-181), тоді як міжнародний вимір підтримки розкрито обмежено. Доцільним було б ширше інтегрувати у дослідження аналіз стратегічних можливостей участі України в міжнародних програмах відновлення та розвитку людського капіталу, зокрема у форматах багаторівневого партнерства, участі у транснаціональних проєктах і використання інструментів програмної допомоги міжнародних організацій. Розкриття цього аспекту на рівні стратегічної

координації та довгострокового планування дозволило б посилити системність дослідження без дублювання питань фінансування чи механізмів реалізації окремих заходів.

Офіційний опонент Святослав Ярославович КІСЬ, доктор економічних наук, професор, директор інституту післядипломної освіти, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Визнаючи обґрунтованість адаптації запропонованої системи показників безпеки розвитку людського капіталу (с. 122) до умов обмеженої офіційної статистичної інформації, слід зауважити, що воєнний стан формує якісно нові загрози для розвитку людського капіталу (вимушена міграція, порушення освітньої безперервності, психологічні наслідки бойових дій, руйнування соціальної інфраструктури), які не повною мірою відображені у межах запропонованих кількісних індикаторів. У зв'язку з цим доцільним виглядало б розширення системи оцінювання шляхом включення додаткових проксі-показників або якісних параметрів, що дозволило б більш повно врахувати специфіку воєнних ризиків.

2. Підтримуючи проведене автором якісне оцінювання Індексу безпеки розвитку людського капіталу в Україні (с. 163–170), доцільно було б посилити міжнародну релевантність дослідження шляхом включення стислого компаративного аналізу з країнами Східної Європи, що мають подібні соціально-економічні умови. Зіставлення 3–5 держав за ключовими показниками індексу (освіта, зайнятість, соціальна вразливість, охорона здоров'я) на основі даних World Bank, ILOSTAT чи Eurostat дозволило б чіткіше окреслити національні дисбаланси та потенціал запозичення ефективних практик.

3. У роботі обґрунтовано визначено напрями підвищення безпеки розвитку людського капіталу для регіонів, що постраждали внаслідок війни (с. 177–178), зокрема щодо відновлення інфраструктури, підтримки зайнятості та реабілітації постраждалих осіб. Водночас доцільним було б більш детально конкретизувати механізми практичної реалізації цих заходів для окремих соціально вразливих груп населення (внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, осіб з інвалідністю, молоді), з урахуванням їхніх специфічних потреб, джерел фінансування та відповідальних інституцій. Така деталізація посилила б адресність і прикладну спрямованість запропонованих рекомендацій.

4. Позитивно оцінюючи комплексність запропонованих автором заходів щодо забезпечення безпеки розвитку людського капіталу, доцільно зауважити, що робота набула б більшої завершеності за умови окремого систематизованого аналізу ризиків їх впровадження. У дисертації переконливо обґрунтовано необхідність відповідних рішень, проте недостатньо розкрито можливі фіскальні, інституційні та регіональні обмеження, а також потенційні ризики цифрової нерівності. Включення елементів сценарного або ризик-аналізу дозволило б підвищити практичну визначеність та управлінську прикладність запропонованих рекомендацій.

5. Автором запропоновано модель оптимізації організаційних процесів оцінювання безпеки розвитку людського капіталу, яка відзначається структурною логікою, внутрішньою узгодженістю елементів та концептуальною завершеністю (с. 216). Водночас доцільним виглядало б розширення дослідження шляхом демонстрації її адаптації до умов різних типів регіонів – економічно стабільних, депресивних або посткризових. Проведення імітаційного моделювання чи апробації на прикладі регіонів із різною ресурсною забезпеченістю, інституційною спроможністю та соціально-економічною структурою дозволило б оцінити чутливість моделі до територіальних відмінностей, виявити можливі модифікації організаційних процедур та підвищити переконливість висновків щодо її універсальності й практичної придатності в реальних управлінських умовах.

Рецензент Вікторія Миколаївна ЛУГОВА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертаційній роботі автором запропоновано уточнення поняття «безпека розвитку людського капіталу» (с. 62 дисертації). Автор застосував метод морфологічного аналізу для виявлення найбільш повної дефініції категорії «людський капітал», однак робота б виграла, якби автор більш детально дослідив і поняття «безпека».

2. Представлені в таблиці 2.11 вагові коефіцієнти показників субіндексів Індексу безпеки розвитку людського капіталу визначені методом ентропії К. Шеннона (с. 144) чітко демонструють міжрегіональну диференціацію. Разом з тим зауваження викликає відсутність даних щодо деяких важливих показників («Рівень підвищення кваліфікації працівників»), що створює потенційну прогалину у субіндексах і потребує пояснення, як ці прогалини впливають на

інтегральний індикатор та на можливість його порівняння між регіонами.

3. За результатами аналізу впливу війни та пандемії COVID-19 на складові людського капіталу дисертантом аргументовано виділено критичні показники, такі як доступ до очної освіти та користування Інтернетом для навчання (підрозд. 2.2). Дискусійним є питання методологічного визначення ваг цих показників у складі Індексу, оскільки їхній вплив на безпеку розвитку людського капіталу різниться у регіонах з різним рівнем пошкоджень інфраструктури та доступу до ресурсів.

4. Запропонована автором адаптивна модель організаційного забезпечення оцінювання безпеки розвитку людського капіталу (с. 218) вирізняється комплексністю та логічною структурованістю, однак дискусійним залишається питання практичної реалізованості повної взаємодії всіх суб'єктів, визначених у схемі, з огляду на наявні інституційні обмеження та різний рівень готовності органів влади й організацій до міжвідомчої координації.

5. Модель передбачає значну роль інформаційного та цифрового забезпечення, що є безумовною перевагою в умовах цифровізації. Водночас потребує подальшого уточнення питання якості, сумісності та безперервності даних, особливо в періоди соціально-економічних потрясінь, коли доступ до статистичної інформації може бути обмеженим.

Рецензент Олена Сергіївна ЛЕБЕДИНСЬКА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертації аргументовано обґрунтовано рівневу диференціацію оцінювання людського капіталу (нано-, мікро-, мезо-, макро- та мегарівень) (розділ 1, підрозділ 1.3). Разом із тим потребує більш детального висвітлення механізм узгодження результатів між різними рівнями, що дозволить уникнути методологічних розбіжностей при формуванні інтегральних оцінок.

2. Представлений у роботі інструментарій аналізу реалізації державної політики у сфері фінансування безпеки розвитку людського капіталу (розділ 2, підрозділ 2.1, с. 101–105) є змістовним та інноваційним, зокрема щодо визначення інтервальних меж достатності фінансування. Водночас доцільно розширити аналіз з урахуванням галузевої та регіональної специфіки, що дозволить підвищити практичну релевантність запропонованих рекомендацій.

3. Використання здобувачем у дисертаційній роботі методу ентропії К. Шеннона для агрегування показників (розділ 2, підрозділ 2.3, с. 134–146) є

методично виправданим та забезпечує підвищення чутливості інтегрального індексу до структурних змін. Водночас доцільним було б доповнити дослідження порівняльним аналізом результатів за альтернативними методами зважування, що дозволило б додатково підтвердити стійкість отриманих оцінок.

4. Запропонована у дисертаційній роботі модель організаційного забезпечення оцінювання безпеки розвитку людського капіталу (розділ 3, підрозділ 32) є логічною та практично орієнтованою. Проте доцільно детальніше розглянути потенційні інституційні ризики впровадження запропонованих механізмів, зокрема можливість дублювання повноважень та обмеженість ресурсного забезпечення в умовах соціально-економічної нестабільності.

Голова спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.074 Ірина Вікторівна ЖУРАВЛЬОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Антону СЕМЕНОВУ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

(власне ім'я та прізвище)